

► **Tomáš Pešina z Čechorodu: Ucalegon Germaniae, Italiae et Poloniae – Hungaria flamma belli Turcici ardens, Pragae 1663 / Ucalegon Německa, Itálie a Polska – Uhry hořící plamenem turecké války, Praha 1663**

Úvod

Tehdy, když hoří sousední dům (říká básník), jde i o tebe!

Hledte, Německo, Itálie a Polsko, hoří Uhry, s vámi sousedící dům, váš nejbližší soused! Jestliže rychle a s mocnou silou nepřispěcháte k uhašení jeho požáru, který už příliš hluboko stravuje jeho spodek a dosahuje téměř až nahoru, je s ním konec. Konec bude i s tvou Moravou [...] a se slavným Českým královstvím a se Slezskem; konečně bude konec i s tebou samým. Jestliže se totiž ta zeď, která ti dosud sloužila jako vnější část hradeb, zhroutí, jestliže padne i ten štít, co víc zbývá, než že i ty se zhroutíš, padneš a budeš pohlceno stejným požárem? [...]

Důvody k poskytnutí pomoci Uhrám a podniknutí společné války proti Turkům

Kéž by však byly hned tehdy vrženy válečné kostky a kéž bychom poslechli velevážené a pro jejich moudrost a zkušenost slovutné muže, kteří z mnoha důvodů soudili, že musíme podniknout válku proti hroznému tyranu, abychom získali zpět Uherské království a uhájili stát i domovy. [...]

Ale my jsme se tehdy raději chtěli (nevím z čí vůle!) přiklonit k mínění těch, kdo radili zkusit až do krajnosti všechno jiné spíše než válku. [...]

Jak dlouho ještě, křesťanští panovníci, tedy hodláte trpět tak hrozné násilí nejsurovějšího nepřítel? Snad až vám vtrhne domů, až nasadí vašim rodinám pouta? Snahy toho nestoudníka musí být potlačeny, rychle potlačeny, aby se naší nečinností pozvolna nevzmáhal požár a abychom lék nezískali pozdě (mysl se bojí to předpovídat!), když by ta tyranida, od skrovných počátků našimi předky zanedbaná, zvedla neblahou hlavu a tak mohutně nabrala sil. Pohledte na nebezpečí hrozící celým Uhrám, ba na už povstalé a vznícené zlo plné útočnosti, které se brzy, pokud se mu nebude rychle čelit, chystá vtrhnout do Německa a do ostatních evropských říší. [...]

Ale teď, když je uherský stát v mnohem horším a nebezpečnějším postavení, než kdy byl, je třeba to zvážit a vážně posoudit, aby nás nepostihlo to, čeho se obávali naši předkové, aby nakonec naši sousedé nebyli zavaleni krutou spřeží nepřátel a aby se to zlo nevalilo i na nás. Vždyť co může být na překážku tomu, aby ti, kteří ještě zbývají, všichni do jednoho nezahynuli zahnutou šavlí, jestli se přepadeným rychle nedostane významné pomoci našeho vojska?

Proto je ovšem třeba rychle tomu předejít a uspíšit to těmi silami, jimiž by mohly být útoky nepřátel, jestli ne zcela zlikvidovány, tedy aspoň narušeny; je třeba co nejrychleji poskytnout

nout a přivést takovou pomoc, jíž by bylo možno odvrátit a uhasit pochodeň velmi zhoubné války dříve, než zachvátí nás všechny. [...]

A proto je zapotřebí zanechat všeho zdržování, zahrnout všechny ty porady, na něž nezbytnost války a stávající nebezpečí nemůže čekat, uvést do pohybu všechny země, vyhlásit edikt, spočítat lidi, bez váhání sebrat vojsko, abychom, když nepřítel vtrhne do našeho vnitrozemí s pohrůzkami krajními prostředky našemu týlu, my teprve tehdy nevymýšleli příliš opožděná válečná opatření. Povstaňte všeobecně a včas a nanejvýš slavně hajte pro sebe vlast, své ženy, děti a majetky, braňte je a navraťte jim opravdu pokojnou svobodu a pro všechny budoucí časy se tak ukažte jako hrdinové německého národa. [...]

Hned teď dejte dohromady síly a zbraně, pospěšte si a nečekejte, že dříve on vtrhne do našeho vnitrozemí, ale sami od sebe na něj vyrazte; k tomu vás upomíná nepřítel sám, kterého už opravdu máte na dohled. On se domáhá kořisti a žene se na vás z pouhé mocichtivosti. Abyste vy nebyli jeho kořistí a jakožto obyvatelé své vlasti – vždyť láska k ní stojí výš než všechna ostatní láska a pro ni obětované krve se nikdy nesmí zdát příliš – abyste vůči ní dostáli své povinnosti, dejte najevo všechny známky své statečnosti, spojte síly a odvážně napadněte toho kořistníka. [...]

Nejprve ovšem se barbarský útok vyřítí na vás, Rakušané, Moravané, Češi a Slezané, aby poté, co jaksi překoná hraniční překážky říše, vtrhnul do Německa. Po Uhrech čeká počátek války vás. [...]

Vy pak, sousedé Rakouska a Čech, protože jde i o vás, pomozte spojencům a nestrpte, aby podlehli a stejně i vás vtáhli do nebezpečného postavení. [...]

Proto se musíte vydat do boje, ale ne krokem, jak jste zvyklí proti domácím a jiným nepřítelům, nýbrž s daleko větší rychlostí, s větším hněvem a rozhořčením tak jako proti barbarům, kteří žijí nejenom po vašem bohatství, ale i po vaší krvi. [...]

■ Otázky k textu:

1. Ověřovací

- a) Jaké království je bezprostředně v ohrožení?
- b) Kdo by podle autora měl danou chvíli jednat?

2. Faktografické

- a) Na kterého slavného vojevůdce odkazuje příměr o „hozených válečných kostkách“?
- b) Co označuje slovo „mohamedán“?

3. Historické myšlení

- a) Jak definuje autor nepřítele? Vyberte jeden z vhodných pojmů a svou volbu zdůvodněte: *národ, stát, náboženská skupina*.
- b) Jaké řešení situace autor navrhuje?

■ Vazba na rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání:

RVP ZV: objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie